

Zestig jaar geleden werden overal in het land afdelingen van de Nederlandse Bond van Plattelandsvrouwen opgericht. In navolging van de provincie Friesland overigens, waar de eerste afdelingen al in 1920 bestonden. Dit jaar is het jubileum gevierd. Feesten die nu zijn afgerond met een jubileumboek 'Het platteland, onze wortels, onze toekomst'. De bond met 76.500 leden van 35 tot 80 jaar is gegroeid van een gezelligheidsvereniging naar een stevige vrijwilligersorganisatie die zich ten doel stelt leden gezelligheid, maar vooral mogelijkheden voor persoonlijke bewustwording en ontwikkeling te bieden. De werkgroepen en commissies van de plattelandsvrouwen houden zich op een zeer breed maatschappelijk terrein bezig, variërend van kunstnijverheid tot ontwikkelingssamenwerking. Vele vrouwen zijn na jaren besturen in de bond doorgestroomd naar een politieke of andere loopbaan, maar de meesten vinden in de bond nog steeds uitdaging genoeg. In de komende vijf jaar gaat de bond zich sterk maken voor de leefbaarheid van het platteland. Waarom het behoud van de voorzieningen in het dorp vooral voor vrouwen van belang is vertellen Groningse en Drentse plattelandsvrouwen.

Foto: Anna Mulder Kamp

Jubilerende bond professionele vrijwilligersorganisatie

NO 23
WC 23
EC 25
HO 23
AC 23

Drents
Groningse
Pers

Zaterdag
1 december
1990

N Plattelandsvrouwen

Plattelandsvrouwen zijn boerinnen. Dat klopt allang niet meer. Landelijk komt maar 20 procent van de 76.500 leden uit de agrarische sector. En ook in de randsteden floreren afdelingen van de jubilerende Nederlandse Bond van Plattelandsvrouwen. De leden daar hebben meestal wel een binding met een dorp. In de provincies Groningen en Drenthe zijn er ook nog maar weinig boerinnen bij de bond. Aan tafel zitten zes leden van Groningse en Drentse afdeling, onder wie één vrouw met haar man een akkerbouwbedrijf heeft.

Door Marscha van Noesel

Daarom zijn de activiteiten in de loop van de zestig jaar verschoven. In de eerste tien jaar van zijn bestaan was de bond bezig met 'de taak van de plattelandsvrouw als boerlin en haar taak als huisvrouw en vrouw in de maatschappij'. In de Tweede Wereldoorlog verdween de bond, na de oorlog groeide bij de heroprichting het aantal leden gestaag. In de jaren vijftig waren er vooral educatieve activiteiten gericht op het huishouden, het bedrijf en de algemene maatschappelijke ontwikkelingen. In de jaren zeventig sloot de bond zich aan bij de algemene discussie over de emancipatie van de vrouw. Verhitte discussies ontstonden er in die jaren over de toenemende kloof tussen de traditionele en de nieuwe vrouwenorganisaties. De bond veranderde in 1979 zijn doelstelling en 'vorming en ontwikkeling' van vrouwen kwam centraal te staan. Die omwenteling liep parallel aan de landelijk ontwikkelingen geïnspireerd door de instelling van het Jaar van de Vrouw, 1975. De bond werd meer en meer een leerschool voor vrouwen rond de vijftig jaar. Het gezelligheidsselemaal kwam op de achtergrond. Op alleniveaus krijgen vrouwen vaak thematisch gerichte taak- en functietrainingen. De bond is vertegenwoordigd in andere organisaties op plaatselijk, maar ook op internationaal niveau. „Wij zijn allemaal vrijwilligsters, maar wij worden behandeld als een professionele organisatie, vooral omdat we een enorme achterban hebben. Dan willen we ook gelijkwaardig behandeld worden,” zegt Anne Tromp - Rijswijk, presidente van de Drentse plattelandsvrouwen.

Traditie

Drentse en Groningse vrouwen vertellen over hun ervaringen bij de bond. Dory Hajema-Schermer uit Assen kwam tien jaar geleden via een leeskring bij de bond. „Ik was toen vijftig jaar. De kinderen waren uit huis, ik zocht bezigheden voor mijzelf. Tot 1962 had ik op het stedeboouwkundig bureau van mijn

man meegewerkt. Ik wilde niet langer het verlengstuk van zijn werk zijn. Bij de bond vond ik mijn eigen weg via allerlei commissie en ook bestuurlijke taken. Misschien dat ik nu wat ben doorgeschooten naar de andere kant, maar het werk, nu in de werkgroep plattelandsvrouwen en Derde Wereld, boeit me.”

Jeanet Romijn - Otten werd dertig jaar geleden lid van de bond toen zij in Vries kwam wonen. Ze had toen drie kleine kinderen. „Iedere vrouw uit het dorp was bij de bond. Het was een goede manier om kennissen in je nieuwe woonomgeving te maken. Mijn moeder, grootmoeder waren ook altijd lid geweest en eigenlijk had ik een gloeiende hekel aan die bond. Mijn hele jeugd gonsde van de bondsactiviteiten. Thuis waren altijd plattelandsvrouwen, ik kon ze er wel uitslaan. Moeder vertrok met een pak koffie en een doos speculaasjes voor de vergaderingen. Ze moesten na afloop van vergaderingen opruimen en afwassen. Natuurlijk, ik was zo boos, omdat ze al de aandacht van mijn moeder afnamen. Ik dacht, dat ze die bond maar eens moest vergeten om iets voor zichzelf te kunnen doen. Nu heb ik pas door dat ze dat juist deed.” Zelf heeft Jeanet bij de bond een totale opleiding in handwerken gekregen. Tien jaar lang was ze op de kunstacademie om alles over kleur, patronen en materialen te weten te komen. Daarna gaf ze zelf vele cursussen, allemaal als vrijwilligster, dus onbetaald.

Bestuursbanen

Jearbij de bond. Toen zij in Muntendam kwam wonen was de bond een uitstekende gelegenheid om meer mensen te leren kennen. Aanvankelijk hield ze zich buiten bestuursfuncties, maar geen lid van de bond ontkomt er aan. Iedereen krijgt op een ogenblik de vraag: wil je bestuurswerk doen. Nu ze er zes jaar bestuurswerk op heeft zitten wil ze straks misschien in de redactie van het eigen bondsblad werken. Kans op betaald werk geeft ze zichzelf niet meer: „Ik was er ook altijd op tegen, omdat er zoveel jongeren werkloos zijn,” zegt ze. „Maar op den duur komt zo'n standpunt zich tegen jezelf.”

Dietje Haan-Post stopte in 1960 met haar werk aan een huishoudschool, omdat zij ging trouwen. Toen ze in Oostwold lid van de plattelandsvrouwen werd, was ze al gauw meer tijd kwijt met allerlei bestuursbaantjes in het verenigingsleven. „Het was zo erg, dat de kinderen mij vroegen wanneer ik nu eens een verhaaltje voorlas. Toen heb ik wat gas teruggenomen, maar bij de bond bleef ik actief. In 1982 kwam ze in het afdelingsbestuur te zitten. „Ik had tot die tijd steeds in gemengde verenigingen gewerkt, maar besturen met alleen maar vrouwen is heel anders. Gezelli-

ger.” Mevrouw Haan is de enige agrarische vrouw aan tafel. Zij hebben een akkerbouwbedrijf, waarin zij ook altijd haar aandeel heeft gehad. Altijd (onbetaald) meewerken. In de agrarische commissie van de bond probeert zij de positie van de vrouw in het boerenbedrijf te verbeteren. „De meewerkende vrouw moet een sterkere rechtspositie krijgen. Onze standpunten moeten in de standsorganisaties invloed krijgen,” zegt ze.

Mevrouw Aslander-Boelens heeft haar hele leven in Vries gewoond. Ze was in 1929 medeoprichtster van de bond in haar dorp. Er waren in die jaren lezingen over het verwerken van vlees en over moestuinen, handwerken en toneelclubs. „Er kwam bijvoorbeeld iemand vertellen hoe je van vlees na de slacht worst en dergelijke moest maken. Dat was in die tijd vrouwenwerk.” Toen zij ging trouwen moest ze de activiteiten bij de bond opgeven, omdat zij voor de garage van haar man bij de benzinepomp moest werken. Dat duurde tot 1959. Daarna werd ze bestuurslid. „De bond is nu groot geworden. Er zijn nog wel activiteiten die ik leuk vind, maar er is toch een groot verschil met vroeger. Op de handwerkclub schilderen ze nu op zijde, daar weet ik niets meer van, maar ik vind het wel mooi. Ik ga wel naar de activiteiten, loop dan met de dames uit de buurt mee.”

Mevrouw Anne Tromp - Rijswijk kwam in 1976 van de Veluwe naar Zweeloo in Drenthe. Zij had haar akte handvaardigheid, maar geen onderwijbsbaan. „Lid van de plattelandsvrouwen worden leek me aanvankelijk toch meer iets voor mijn moeder. Eerst was ik papiereid, maar later zag ik toch dat er wel heel wat leuke dingen gebeurde bij de bond, bijvoorbeeld een creativiteitscursus.” Anne gaf de cursussen zelf en ontdekte dat het leuk was vrouwen te stimuleren zich niet aan vaste patronen te houden en zelf te ontwerpen. Als enige niet-Drentse zat ze in het afdelingsbestuur. „Daar moest ik wennen aan de manier van werken. Als ik een idee had was ik gewend dat te spuien en ermee aan de gang te gaan. Maar zo gaat het niet bij de bond. Een idee kun je na afloop van de vergadering indienen bij de rondvraag bijvoorbeeld. Dan wordt er de volgende vergadering over gepraat.” In het bestuurswerk merkte ze ook dat zij minder geëmaniceerd was dan ze dacht: „Emancipatie betekent meebeslissen. Ik had tot die tijd niet door dat ik helemaal niet mede het beleid bepaalde.” Nu is Anne presidente van Drenthe.

Werk

Plattelandsvrouwen die zo actief zijn besteden gemiddeld drie dagen in de week aan de bond. Voor een betaalde baan zou niet eens plaats zijn. „Ik heb het wel geprobeerd, maar

je komt dan voor veel problemen: mijn opleiding was verouderd bijvoorbeeld. Ik heb bij het arbeidsbureau toen wel gelept voor het mee laten tellen van vrijwilligerswerk bij de beoordeling, maar dat was toen nog helemaal geen gewoonte. Bovendien moet je een auto hebben als je betaald werk gaat doen, want op het openbaar vervoer kun je niet rekenen.” Dietje Haan: „Je moet er ook veel meer moeite voor doen om te gaan werken dan mensen in de stad. Het regelen van kinderopvang is soms niet eens mogelijk.” Dory Hajema: „Wij hebben natuurlijk ook onze leeftijd niet meer mee. Waar kan een vrouw van vijftig of ouder die lang geleden voor het laatst betaald werk heeft gedaan nog een baan vinden. Ik heb bovendien mijn handen vol aan de ontwikkelingen die ik in de bond nog wil doormaken.” Zij geeft nu onder meer een cursus: 50+ vrouwen, de zorg de baas. „Veel vrouwen van onze leeftijd krijgen te maken met de zorg voor ouders en schoonouders. Om niet te verzuipen in die verzorgende functie hebben we de cursus opgezet. Vrouwen draaien vaak voor het werk op, willen het meestal ook wel, maar professionele hulpverlening en omstanders stellen soms wel hoge eisen aan je. Om daar grenzen aan te kunnen stellen moet je wel zelf stevig in je schoenen staan.”

Geïntegreerd

De bond staat bij de gratie van vrijwilligerswerk. Alleen in Drenthe zijn er 650 afdelingsbestuursleden in 113 afdelingen met 12000 leden, in Groningen zijn er 400 bestuursleden voor 72 afdelingen met 7000 leden. Het is in zestig jaar een grote strak georganiseerde en vrij traag, maar consciëntieus werkende club voor oudere vrouwen geworden. Sneller werken betekent inzet van betaalde krachten. Daarvoor is geen geld. De vrouwen aan de gesprekstaf gokken erop dat er de komende jaren nog gesteund kan worden op vrijwilligsters en dat de keuze, de thema's 'breed en geïntegreerd, in samengang met elkaar' aan de kaak stellen, de juiste is.

Het thema voor de komende vijf jaar is 'het behoud van het platteland'. Anne Tromp: „Zo'n onderwerp is heel breed: milieu, sociale omstandigheden, economische groei hier en armoede in de Derde Wereld hebben ermee te maken. We willen al onze thema's zoveel mogelijk met elkaar in verband brengen. Een geïntegreerde aanpak vermeerdert de waarde. Een themadag over voedsel gaat dus niet alleen over ons voedsel hier. De vraag hoe het komt dat daar veevoeder voor ons vee wordt verbouwd, terwijl wij met mestoverschotten zitten en daar honger is, is op zo'n themadag heel relevant. Vrouwen zijn ook gewend breed te kijken: ze zijn consument, maar ook produ-

cent en zijn als zodanig ook verantwoordelijk voor milieu, voor onze aarde. Zo breed wordt ook het nieuwe thema aangepakt. Dory Hajema: „Voor vrouwen hier die in een traditionele rollenpatronen zitten is het behoud van de voorzieningen, zoals een winkel, de school en het postkantoor extra belangrijk. Als je het over Derde Wereldlanden hebt gaat het ook over voorzieningen die speciaal voor vrouwen van belang zijn, bijvoorbeeld een waterput. Wij hebben gezamenlijke belangen.” Dietje Haan: „In Oostwold zijn alle voorzieningen nog aanwezig, maar in de omliggende dorpen staan de organisaties op de bres om het leefbaar te houden.” Ook in het dorp Vries zijn de voorzieningen ruimschoots aanwezig, maar in de buurtdorpen ligt dat anders. Jeanet Romijn: „Als de man de auto heeft dan raakt de vrouw geïsoleerd als het dorp is uitgeleefd.”

Sterke Geslacht

Cursussen 'meelven en meebesluiten' moet plattelandsvrouwen leren welke wegen je moet bewandelen om de voorzieningen in je buurt te houden. Maar bezig zijn met het behoud van het platteland betekent in de geïntegreerde aanpak ook over je eigen grenzen heen kijken. Dory Hajema is betrokken bij de tentoonstelling Het Sterke Geslacht die al sinds 1988 door Nederland zwerft en die ook al in Groningen is geweest en die nu in het Provinciaal Museum Assen tot maart 1991 te zien is. Ook in die landen is de roep om emancipatie van de vrouw sterker geworden. In woord en beeld wordt op de tentoonstelling het leven van drie vrouwen weergegeven: Hanneke de Lange(39) uit Doorn getrouwd met Jan, zuivelbereider en campinghouder; Sarada uit Nepal, bewerkte een familieveldeje en Mah uit Burkino Faso die giest, bonen en pinda's verbouwt. De tentoonstelling laat zien waar de drie vrouwen wonen, wat hun dagelijks werk is en wat hun problemen zijn. Ook wordt onderstreept dat vrouwen in de hele wereld hoe groot hun welvaart ook is tot 'het sterke geslacht' behoren, maar tegelijkertijd dubbele takenpakketten hebben: als boerinnen of meewerkende vrouwen hebben hun eigen of economische productie gerichte arbeid, als vrouw zijn ze belast met het huishouden en de kinderen. Maatschappelijk wordt dat werk niet gewaardeerd en ook niet of nauwelijks betaald. De taken die zij vervullen staan nergens geregistreerd. Dory: „We willen met de tentoonstelling vrouwen bewust maken van de situatie in Derde Wereldlanden en van onze gezamenlijke belangen. Onze lijnen komen bij elkaar. Het verschil is alleen dat het bij ons gaat om overschotten en dat het daar gaat om tekorten. Er is al wij zo doorgaan dan gaan wij daaraan ten onder.”

Zorgen om behoud van platteland

A Boven vlnr:
D.Haan-Post,
S.F.Smid-Oost-
ting, D.Hayema-
Schermer, A.As-
lander-Boelens,
J.Romijn-Otten,
A.Tromp-Rijs-
wijk Daaronder
beelden uit de
geschiedenis van
de bond.

WC
1-12-90